

Leven in een ingetogen bubbel

In een artikel in *De Limburger* (4 januari) beschrijft redacteur Ron Buitenhuis de rituelen van de nieuwjaarsrecepties, die dit jaar noodgedwongen niet of online plaatsvinden. De omslachtige begroetingen, grijpgrage collega's, de oppervlakkige gesprekjes. De vraag is of we daar volgend jaar weer naar terug willen. Of zouden mensen het prima vinden als er na corona wat meer afstand, diepgang en minder ongewenste aanrakingen bij sociale evenementen zijn?

Afhankelijk van de cultuur waaruit mensen afkomstig zijn, verschillen zij in wat ze de 'meest prettige' afstand en aanrakingen in persoonlijke interactie vinden. Die verschillen zijn zo talrijk dat ze worden bestudeerd in een aparte tak van onderzoek, door antropoloog Edward Hall *proxemics* en *haptics* genoemd. Ieder mens heeft een persoonlijke ruimte, een 'bubbel', die niet ieder willekeurig persoon zomaar mag betreden.

Amicaal

Hall onderscheidt de intieme, de sociale en de publieke bubbel. Bezoekers van nieuwjaarsrecepties bevinden zich in de sociale bubbel, waar Nederlanders enige afstand wel prettig vinden. Ook aanrakingen zijn cultureel bepaald en aan verandering onderhevig. Dat zien we ook in Nederland. De zogenaamde *bear hug*, mannen die elkaar flink vastpakken en amicaal op de rug slaan, is bijvoorbeeld een vrij recent fenomeen. Maar er zijn landen waar letterlijke, maar ook verbale afstand tot een

kunstvorm is verheven. Zo was ik ooit gastdocent op een kleine Finse universiteit. Ik reisde per bus vanuit Helsinki. Bij vertrek was de bus bomvol, maar het was er opvallend stil. Slechts een paar mensen voerden een gesprek, op fluistertoon. Toen twee mensen uitstapten, sprong de jongeman naast mij meteen op en nestelde zich op de vrijgekomen plek. Had ik soms slechte adem of verspreidde ik lichaamsgeur? Een voorzichtige check duidde erop dat dit niet het geval was. In de loop van de busreis leidde iedere vrijgekomen plek tot een stoelendans. Net zo lang tot de overgebleven reizigers een comfortabel eigen hoekje in de bus hadden.

Afstandelijkheid

Ook tijdens mijn verdere verblijf in Turku viel het ingetogen en afstandelijke gedrag van de Finnen op. Docenten schudden geen handen, maakten geen praatje, maar knikten me minzaam toe. Ook de studenten hielden letterlijk en figuurlijk afstand. Ze stelden me geen vragen en na afloop verlieten ze zonder iets te zeggen het lokaal. Ik begon hevig aan mezelf te twijfelen. Waren mijn lessen zo slecht? Tijdens een etentje deelde ik mijn ervaringen met collega Jouni. Hij beaamde dat Finnen een heel ruime sociale bubbel hebben. Hij zou het zelf onprettig vinden om een paar uur dicht naast een onbekende te moeten zitten, laat staan dat een vage kennis hem zomaar zou zoenen.

“
Dus nieuwjaarsrecepties met minder natte zoenen en slappe handjes. En wat mij betreft vooral met minder clichépraatjes en meer waarachtige aandacht voor elkaar.

En hoe zat het dan met die verbale afstandelijkheid? Volgens Jouni geven Finnen niet zo snel hun mening: „Ze wachten tot iemand hen ernaar vraagt. De studenten hebben je colleges gewaardeerd, maar dat gaan ze je niet vertellen. Dat vinden ze overdreven.” Finnen vinden dat je pas iets zegt als het meerwaarde heeft. Zoals de filosoof Wittgenstein schreef: 'Waarover men niet kan spreken, daarover moet men zwijgen'.

Omgangsvormen

Na die uitleg verliep mijn verblijf een stuk prettiger. Ik ging de Finse afstand en ingetogenheid zelfs missen toen ik op de terugreis weer in een lawaaierige NS stiltecoupé zat. Tja, wie weet of volgend jaar onze sociale interactie weer de 'oude' zal zijn. Is corona een gouden kans om wat selectiever te worden in wie we in onze sociale bubbel toelaten en hoe we dat doen? Ons klimaat wordt weliswaar steeds warmer, maar wellicht zullen onze omgangsvormen in het postcoronatijdperk een beetje 'Scandinaviseren'? Dus nieuwjaarsrecepties met minder natte zoenen en slappe handjes. En wat mij betreft vooral met minder clichépraatjes en meer waarachtige aandacht voor elkaar.

Ankie Hoefnagels is lector aan Hogeschool Zuyd

 REAGEREN?
opiniereactie@delimburger.nl